

Уз
3-8794

САИДА
ЗУННОВА

БРИЛ
УМАРИ

САИДА
ЗУННУНОВА

БИР
ИМ
УЙЛАРИ

(ПОЭМА ВА ШЕЪРЛАР

ҒАФУР ҒУЛОМ НОМИДАГИ
БАДИИЙ АДАБИЁТ НАШРИЕТИ

1967

47638

Шоира Саида Зуннунованинг бу китобидан ўрин олган шеърларида мухаббат сирлари, ҳаётнинг севинч ва ташвишлари, табиат манзаралари тасвирланади. Шеърлар шоиранинг қалб торларидан майин қуйилади, лирик ҳолат бахш этади.

Китобдан шоиранинг «Рух билан суҳбат» дostonи ҳам ўрин олган.

Баъзан табиатнинг сеҳри-ла оқиб
Олис-олисларга ташлайсан нигоҳ.
Ранглар жилваланар қалбингни ёқиб
Ранглар жилваланиб ёнади ногоҳ.

Гўзаллик сирини яширгансимон
Тоғлар парда тутиб ҳарир тумандан
Ажиб кўринади ҳаво, сув, осмон,
Ажиб кўринади ўша томонда.

Шунақа, чиройли кўринар йироқ,
Шошилма, азизим, бунча энтикма.
Аввал оёғингнинг остига бир боқ,
Бирон гулни янчиб ўтмадингмикан?..

ҚАЛАМ

Қоголни мадҳ этсам, сен қиома таъна,
Биламан, қаддингни кўл йундим, букдим.
Қора қошларингни аёвсиз тўқдом,
Барибир гўзалсан, гўзалсан ян.

Қаминдаги ишқни ўг, эгуликни,
Тайрарлай, тақрорлай бўласан адо.
Айт сенга азизим, ким қиаман ато
Буни фидойлик, бу гўзалликни.

Сенсиз қар ҳам соқов бўларди қоғоз,
Дуамни имосиз англаган дўстим,
Сувимни сабот-ла бойлаган дўстим,
Езлар, қорайиб, қуйиб, сийиб ёз!

Фикр чарчатади баъзилда, аммо
Дам берсам, жуда тез ўгмаслашди.
Тинчсини бермасам у дўстлашди
Пардасини кўтариб ҳар муаммонинг.
Офтоб жилосидан ипак қатимлаб,
Ойнинг биллагига солиб арғимчоқ,
Қоинотни зумда нур каби ҳаглаб,
Сирли висолига очади қучоқ.
Қундузи у қувлар, тун кечалар мен,
Икков қўшилшиб шеърга сингамиз.
Шундай сениб келдик гафлат, жимликни
Бундан бўлғи ҳам шундай сингамиз.

* * *

Дарахтлар гуллабди мендан яширин, 3
Хатто сезлирмасдан тугибди гўра.
Яна пинхон дилга гунчалар сири,
Япроқлар каттайиб, тортибди хира.
Наҳотки, оламга етгулик кўркин
Шунча хасислик-ла яширди баҳор?
Еки қарадимми мен унга бефарқ,
Тавсиф қилмадимми такрор ва такрор.
Қиттай бефарқликка қилолмай тоқат,
Шунчалик ўч олган экан табиат,
Ол қалбим бир дам ҳам шу лоқайдлик-ла
Инсондан муҳаббат сўрама ҳеч вақт.

* * *

Сайр қилсангиз, бўлайин гулзор,
Тингласангиз, бир булбулзор.
Чанқасангиз, муздек бир чашма,
Бўстон бўлай, кезинг беозор.

Ер йўлида мунтазир кўрсам,
Ойдин бўлиб бошлаб келайин.
Гамингизни айтинг, олисга,
Олисларга ташлаб келайин.

Аммо, дўстга дўст бўлмасангиз,
Ёмон ният тугсангиз дилга,
Ўқинларга йўлатмам сизни,
Чўғир бўлиб ётаман йўлга.

*
* * *

Арчазор ёнида бир туп оқ қайин,
Мармар танасини чулғабди олов.
Қўёш нурларига чайаркан бетин
Каҳрабо япроқлар ёнади лов-лов.

Бошига кўтарган ерни ўпсам деб,
Орзиқиб елларга тутадн кўксин.
Зумрад ёшлигимни қайта топсам дер,
Оҳ, яна бўлсам дер, новдалар ҳусни.

Арчазор ёнида бир туп оқ қайин
Яшашни ўргатиб турар атайин.

*
* * *

Кўп осуда эди бу олам бир вақт,
Денгиз ҳам ястаниб ухлар эди жим.
На юлдуз бор эди ва на мунажжим,
Беозор табиат мудрарди карахт.

Шунда дардинг билан мен бўлдим пайдо,
Дардим сукунатни чилпарчин қилди.
Ишқдан офтоб ясаб осмонга нлди,
Ўзим яратдим, ўзимман шайдо.

Ипак нурларига чирмашиб шунда
Оламга ёйилдим сени ахтариб.
Кундуз тополмасдан югуриб, ҳориб,
Кўз бўлиб осмонга сочилдим тунда.

Сарсари изимдан увлади шамол
Тўлқин пайдо бўлди талпинишимдан.
Олов нусха олди дил ёнишидан,
Ҳаёт яратардим изларкан висол.

Қарагин, ҳаммаси фақат сен учун,
Айт, яна неларни қиласан ҳавас.
Дилда ёниш бўлса, меҳр бўлса, бас,
Ҳамма, ҳаммасига стади кучим.

* * *

Бўйинга ортлган тошни қани, ким
Бир нафас бўлса ҳам чиқарар ёддан.
Аммо, ҳассасини ўйламас баъзан,
Ё эслаб қўяди бир фавқуллодда.
Кўп вақт пайқаймаймиз шу ҳасса бахти
Одамга ҳам донм бўлмас муяссар.
Кимнингдир дол қаддин у тетик тутди,
Унга ҳамроҳ бўлган олис йўл босар.

ДЕНГИЗ БУЙИДА

Даврлар, замонлар, асрлар балки
Унинг тўлқинида йиғлайди сўзсиз.
Унинг тўлқинида чайқалар изсиз
Гўзаллар, гўдаклар, қасрлар балки.

Тўлқинлар олисга судрар нигоҳим,
Гоҳи нола бўлиб, гоҳи куй бўлиб,
Гоҳи кулки бўлиб, гоҳи ўй бўлиб,
Тўлқинлар олисга судрар нигоҳим.

Қатраларга сингиб кетгандай мен ҳам
Соҳилда тураман ҳайкалдай қотиб.
Ҳиссим, хаёлимни бир дам йўқотиб
Қатраларга сингиб кетгандай мен ҳам.

Ҳушимга келтирар яна тўлқинлар
Оёғимга суркаб оппоқ бошини.
Оёғимга тўкиб ожиз ёшпни
Ҳушимга келтирар яна тўлқинлар.

Йиллар, ҳатто сочдан рангни ўчирди,
Ҳуснига ташлади нурсиз бир соя.
Аммо, хаёлингга етмайин кучи,
Ўзимга бутунлай берди ниҳоят!

Лекин, сен чўчима, ўйларингни мен
Фақат ўн саккизда туриб эслайман.
Фақат ўн саккизда юриб излайман,
Ўн саккиз ёшдаги йўлларингни мен.

* * *

Чумоли уясин бузган болага
Қизим куйиб-пишиб қиларди ўғит:
— Улдирма, аяси йиғлайди ахир,
Аяси излайди, қўй, тегма, бор, кет!
Зар сочса бунчалик қувонмас эдим,
Бунчалик бўлмасдим бахтли, бадавлат.
Наҳотки, онани ўйлар гўдагим.
Наҳотки сололдим қалбига шафқат.

* * *

Билмайман, ҳар кунги кекса бу дунё
Қанчалаб гўдакка очади бағир.
Лекин, биламанки, ҳеч қайси она
Эртадан бирон бахт қилмаса умид.
Фарзанд туғмас эди, бермасди умр.
Олам манглайдан ажзинни ёзиб,
Бироқ туғилмоқда тинмасдан одам.
Хитойда, Америка, Вьетнамда ҳам
Бомбаларни янчиб, низони ёзиб
Одам туғилмоқда сира тинмасдан,
Умидсизлик нима, асло билмасдан
Туғилмоқда тилак, қудрат, курашлар.

* * *

Неча йиллардирки, яшадим сенсиз,
Не қилай, оламнинг бахтига одам
Яшаши керак.
Лекин, хотирагни, ҳатто бирон дам
Унутолмади хаёлу юрак.
Сени деб уйимга муҳаббат қўйдим,
Ақл, мадад берди руҳинг ҳурмати.
Сен асраган ҳамма нарсани суйдим,
Рўзғарим, ундаги тотувлигим ҳам
Энди менинг учун муқаддас эди.

* * *

(Қизимга)

Кўзларига сингиб кетар вужудим,
Кирмаган тиканнинг захрин тортаман.
Унга озор етса, ўлган бўлсам ҳам
Қасоскор, даҳшатли бўрон бўламан,
Дилларга ғулғула, сурон бўламан,
Тинмайман, ҳаётга яна қайтаман.

*
* * *

Ердан нон ушоғин олганим кўриб
Нега истеҳзоли кулдинг, яхши қиз?
Диндор ўйладингми сен хаёл суриб,
Борди-ю, шу ушоқ дин бўлса агар
Сира иккиланмай чўқар эдим тиз.
Яна истардимки, дунё, элларга
Якка-ю ягона дин бўлса шу нон.
Куймасмиди, балки, далалар, қирлар,
Абад топармиди бахтини инсон.

ЙУЛЛАР

I

Йўллар, йўллар, обод, поёнсиз йўллар,
Йўллар, йўллар, олис, озорсиз йўллар.
Бу йўллардан гўё мени кифтида,
Меҳнати, меҳрининг ўти, тафтида
Кўтариб боради минг-минглаб қўллар.

Доим қулоғимда лом ҳам шағалнинг
Полвон бульдозернинг тинмас шовқини.
Кўзимда кимлардир ташна лаб билан,
Губор қўнган қошу, тиниқ қалб билан
Мириқиб шимирар тер томган сувни.

Хатто машина ҳам ҳарсиллаб қолиб
Энтикиб сув сўрар бу тоғларда гоҳ.
Терлаган яғриндек ялтिलाб тошлар,
Бу ерларда ўтган кураш, бардошлар
Сиридан қилгандек бўлади огоҳ.

Йўллар, йўллар... Достон сартларидек
Ҳар қадамда сизни ўқиса бўлу.
Тилакларни улаб тилаклар билан,
Юракларни улаб юраклар билан
Яна олисларга йўллар йўл олур.

II

Ен бағирда ўтлар қўзилар,
Чўпон ҳайдаб олисдан кепти.
Мени тотли гўшт есин депти,
Хушбўй, тивик ўтларни излаб.

Яшиқларин кўтариб атай
Асалчи ҳам чиқмиш шаҳардан.
Мени асл асал есин деб
Бунда тинмас эрта саҳардан.

Ташна бўлса зор бўлмасин деб
Булоқ кўзин очиб кетган ким?
Олтин қўллар, меҳрибон қўллар,
Сизга минг бор қиламан таъзим.

Йўл чарчатса ҳордиқ ёсин деб
Чўққиларга сулбатгоҳ қурган,
Эй, тинмаган, азиз одамлар,
Нима қилай, айтинг, буюринг.

Шеърим босмас қалбим ўтини,
Ахир у ҳам сизники, сиздан.
Нима қилай, айтинг, буюринг,
Ўргилайми мен изингиздан.

Куйим, ўйим бари сизники,
Сизникиман токи жоним бор.
Нима қилсам, нима ёзсам ҳам
Олдингизда қарздорман, қарздор.

III

Тоғнинг кузи шунча кўҳликми,
Қалбим, кўзим ҳайратдан соқов.
Сақраб учиб ўтган какликми,
Дўланалар ёнарми лов-лов.

Ен бағирлар афсона-ку нахт,
Ирмоқлари сутми ё кўзгу.
Худди гулхан бунда ҳар дарахт,
Хазонлари учқуннинг ўзи.

Шунча рангни бағрида тутган
Қоялар-чи, виқорли, кибор.
Аммо қайда гўзалликки бор
Унга инсон оёғи етган.

IV

Қорлар тўёлмасдан тоғлар ҳуснига
Баҳор лола бўлиб очилар эмиш.
Баҳор лола бўлиб сочилар эмиш
Қорлар тўёлмасдан тоғлар ҳуснига.

Баҳорда йиғлармиш шалола бўлиб,
Гоҳи шовиллармиш бўлиб зўр дарё.
Ишқин шпвирлармиш ирмоқ бўлиб ё
Гоҳ тўхтаб, гоҳида елиб-югуриб.

Баҳорда илдизлар бағрига сингиб
Тоғлар шарбатини сўр, деяр эмиш.
Бўйинг чўз, тоғларни кўр, деяр эмиш
Боғларда илдизлар бағрига сингиб.

V

Йўллар топиб ва топиб ҳамдам
Чўққиларда ёнғоқ унибди.
Шу забонсиз тошлар узра ҳам
Ғолиб ҳаёт мағрур турибди.

ҚИЗИМГА

Қизгинам, ишларинг, ташвишларинг кўп,
Менинг бахтим бўлган жанжал, сўроқлар.
Менинг бахтим бўлган эркаликларинг,
Менинг бахтим бўлган хушбўй дудоқлар.

Гард юлмаган уйни нима қилардим,
Дам-бадам йиғмасам ўйинчоқларинг.
Хотиржам уйқуни нима қилардим,
Ёпмасам устингни очган чоғларинг.

Баъзан полга тушган жажжи иллардан
Бахтимга боққандай қиламан ҳузур.
Оппоғим, ўргилай меҳнатларингдан,
Оппоғим, ҳамиша соғ-саломат юр.

Дилга яқин, аммо кўздан узоқ ёр,
Бир елкан мисоли олис денгизда.
Мен эса йилларки қирғоқда тикка,
Гоҳи умидсизман, гоҳи умидвор.

Тулқинлар кўзимдан қочгундек нотинч,
Пойи губорингни топмай қатида.
Шарпанг келтиролмай ўз қанотида
Шамол ҳуштагида йиғлайди ўкинч.

Асрлардан бери зордекман шундай
Дардинг билан бирга туғилгандекман,
Бир нафас кўрмасам бўғилгандекман,
Олисдан бўлса ҳам кўрингин кунда.

ТАЪЗИМ ҚИЛГИМ КЕЛАРДИ УНГА

Ғунчаларни уйғотган шамол
Нечун барғни юлқилаб кетди.
Бирин суйиб, бирин ирғитди,
Табиатнинг ишидан мен лол.

Бирисини койиди юлиб,
Мўртлигига бергандай дашном.
Бирисидан парвона бўлиб
Қанотида ташиди шабнам.
Лоқайдикни билмагани-чун
Таъзим қилгим келарди унга.

Гуллар юзида ханда, бу боғдан ёр ўтдими,
Одатни қилмай канда, яна бедор ўтдими.

Еллар нечун сарсари, кетолмайдилар нари,
Кўнглимнинг моҳ-пайқари, кўзи хуммор ўтдими,

Райҳонга рашк қилиб гул, бағри қон бўпти
буткул,

Яна райҳон ҳидлаб ул, бундан такрор ўтдими.

Ҳар нарсада нур, виқор, ҳатто тупроқ бахтиёр,
Бир-бир босиб беозор, ул беозор ўтдими.

Дилда такрорлаб отин, тилаб умру давлатин,
Соясин бўлиб тағин Саида зор ўтдими.

ТУПРОҚ ДЕИДИКИ...

Тупроқ кулгисидан яшарар олам,
Тупроқ йиғисидан қуриydi ҳаёт
У йиғласа бўлмас бундан ортиқ ғам,
Унинг йиғисини кўрганмиз, ҳайҳот!
Ернинг йиғлашини кўрмоқ бўлсангиз,
Қурбонлар қабрига яхшилаб боқинг.
Чора топ, деб сизга чўккундайин тиз,
Унутма инсон деб шивирлар сокин.
Тақдирдан маъюс, дилхаста ўзи,
Кошкийди, кошкийди топса бир илож,
Бағрингизга бериб жигарингизин,
Урнига гуллардан тақиб олса тож.
У пинҳон йиғлайди, ёқа этмай чок.
Кекса она каби дилда дарди.
Одамлар! Курашинг, бирлашинг, токи —
Шу азиз тупроқда қайғунинг гарди
Қолмасин, бўлмасин, кўрмасин сира,
Вайроналар белни букмасин мутлақ.
Қуёшнинг чеҳраси тортмасин хира,

Гуллар тиниқ бўлсин, қор бўлсин оппоқ.
Тепкилаб, селкиллаб ўйин тушсангиз.
Япроқ бўлиб қарсак чалган она ер:
Кўксим қадоқ бўлмас пошна изидан,
Фақат йиғлатманглар, йиғлатманглар дер.

ЎГИРЛАНГАН ВАҚТ

Ҳисобига етолмай қоламан баъзан
Қанча ўгирланган умрим — вақтимнинг,
Қанча ёзилмаган шеърим — бахтимнинг
Ҳисобига етолмай қоламан баъзан.
Ҳиссиз, дабдабали, бекорчи нутқлар,
Жавдалини бузган автобус ҳатто,
Имиллаган, беғам, сотувчидан то —
Жирканч иғволарни тинглаган вақтлар,
Оҳ, вақтлар, ем бўлган шўрлик вақтлар,
Зиммангизда қанча қўшиқлар қолди.
Изҳор этилмаган дил — ишқлар қолди.
Айтилмаган қанча керакли гаплар,
Гоҳ битган, битмаган, гоҳ чала боблар,
Ўқилмаган қанча китоблар қолди.
Тўқилмаган қанча атласу шоҳи,
Ишланмаган қанча сурат, станок,
Келажакнинг олис кетган нигоҳи,
Манзилга баъзан кечикиб борган юк,
Зиммангизда қолди изсиз вақтлар,

Оҳ, вақтлар, ем бўлган эсиз вақтлар.
Жазога тортамыз мол ўғрисини,
Бракка бошлаймиз бешафқат ҳужум.
Лекин, нимагадир гапнинг тўғриси,
Сизни ўғирлатиб, олдириб қўйиб,
Ҳатто пайқамасиз, ё турамыз жим,
Оҳ, вақтлар, ем бўлган шўрлик вақтлар.

Йўқламаган ҳар кунинг йилча бўлурми ҳай-ҳай.
Шунчалик шафқат билмас дилча бўлурми ҳай-ҳай.

Хушсуратинг бир нафас тарк этмас хаёлимни,
Кўз шаҳло-ю, қош эса нилча бўлурми ҳай-ҳай.

Ҳар сўзда юз андиша қилғум донолигиндан
Кўнглингниг нозиклиги қилча бўлурми ҳай-ҳай.

Гоҳи ханжар, гоҳ асалдек сўзларингдан доғламен,
Жон олиб, жон бергувчи тилча бўлурми ҳай-ҳай.

Васлингниг умидида дунёдан ўтиб боргум,
Қаноатда Саида филча бўлурми ҳай-ҳай.

КУЗ

Куз келди, ёноғи куйган япроқлар
Кекса кўзлар каби тортибди хира.
Аммо меваларга тўлибди шира,
Етилиб товланар ишкомлар, боғлар.
Табиат шунчалар одампарварки,
Лол қолиб боқаман баъзан ишига.
Биллур жиға тақиб кумуш қишига,
Ёз бўйи бузмайди гуллар таркини.
Баҳорда дам-бадам ёмғир ювади,
Япроқлар ҳусинни инсон кўрсин деб.
Езу куз қуёши булут қувади,
Мевалар шарбатга тўлиб турсин деб.
Куз келди, ёноғи куйган япроқлар
Кекса кўзлар каби тортибди хира.
Аммо меваларга тўлибди шира,
Етилиб товланар ишкомлар, боғлар.

«ЧУЛИ ИРОҚ»

Тарихни сўзлама менга эй одам,
Битта чалиб бергин «Чўли ироқ»ни.
Битта чалиб бергин, токи яна ҳам
Яхшироқ ажратай қорани, оқни.
Бу куй асрларнинг баридан тортиб,
Чўлларда толиққан ҳоргин карвондай
Минг хил тақдирларни устига ортиб
Қалбимдан жимирлаб ўтади қондай.
Тарихнинг энг олис қатламларида
Армонда ухлаган орзу, аламлар,
Дунё манглайига ажин туширган,
Дардни, қарилликни яратган гамлар,
Саҳро чечагининг аянч кулгиси.
Ёмғирдан жон кирган тупроқнинг исси,
Ҳаммаси ўтади қалбимни ўйиб.
Туя бўйнидаги қўнғироқларнинг
Ташналик эслатган жаранги бўлиб,
Ҳаммаси ўтади қалбимни ўйиб.
Тарихни сўзлама менга, эй одам,

Битта чалиб бергин, «Чўли ироқ»ни
Битта чалиб бергин, токи яна ҳам
Яхшироқ ажаратай қорани, оқни.
Ҳаддидан ошганга уни чалиб бер,
Дўстлар дийдорини ғанимат билмай.
Саробга шошганга уни чалиб бер
Чалиб бер, чалиб бер, андиша қилмай.
Ўтмишни сўзлама, ўғит керакмас,
Шу куйни бир марта чалиб берсанг, бас.

Қ У Ш И Қ

Ҳалима Носировага

Ҳали бола эдим, ҳайрон бўлардим,
Бош чайқаб тинглашса баъзан катталар.
Лекин, неларгадир кўнглим тўларди,
Нелардир қалбимни ўтарди талаб.

Кеча йиғлатганим учун эзгилаб
Кучугимдан узр сўрардим секин.
Қўйиб юборардим тиллақўнгизни,
Нима бўлганини билмасдим лекин.

Билмасдим, дилрабо ўша қўшиқдан
Тақдирим дилимга ўрнашганини.
Билмасдим, шеър бахти, захмати шунда
Куй билан кўнглимга туташганини
Билмасдим,

ИШОНЧ

Бировга ишониб баъзан панд ейман,
Лекин ташлолмайман шу одатимни.
Балки, шу ишончдир саодатимнинг
Умри, келажаги, боиси дейман.

Ахир ишонмаса биронта менга,
Санчгани афзалроқ қалбимга тикан.
Шу ишонч ошиён қурмаган жойда,
Айтинг-чи, чинакам шодлик бормикан?..

СУНГГИ ЙУЛ

Қадамлар, шарпасиз, оғир қадамлар,
Кўзлар пардасига қалққан аччиқ ёш,
Энг сўнги сафарга кимни узатар,
Ҳамкасбми, қўшними ёки қариндош.
Гуллар ҳусни шунча совуқми асли,
Висол дамидаги кўрки қаерда?
Бугун табиатнинг қанақа фасли,
Ҳеч ким пайқамайди, кўзларь ерда.
Майлига, ранглар ҳам ўчсин бир нафас,
Майлига, офтоб ҳам беркинсин бир дам.
Майлига, бир зумга йўқолсин ҳавас,
Майлига, зил юкдай туюлсин қадам,
Ахир орамиздан кетмоқда одам.
Мотам сукутидан юрак қийноқда,
Юрак қийноқдаки, бермагундай тоб.
Аммо мен истардим юрак шу топда
Ўз-ўзига шундай беролса ҳисоб:
Дардин эшитдингми тириклигида?
Бирон шодлик куни гул тутганмидинг?

Еки ўша кунни унутганмидинг?
Қадрига етдингми тириклигида?
Шу сўроққа тутса кўнглимиз бизни,
Балки, ўлим яна кетарди йироқ.
Одамлар! Қадрланг бир-бирингизни,
Гул ҳам, муҳаббат ҳам тирикка керак.

* * *

Яланғоч новдалар мудрайди карахт,
Қорними кутади тамшаниб кўкка.
Чайир панжаларин ёзиб ҳар дарахт
Бедор қариядек ухлайди тикка.
Дув тўкиб олтин ранг япроқларини
Кимхоб пояндоздек йўлларга тўшаб,
Нисор қилиб бутун жон-жаҳонини
Кучдан қолган мунис онага ўхшар.

Баъзан рўзғордаги бирон буюмни
Кўздек ардоқлаймиз чангдан ва намдан.
Шунча аясайдик агар одамни,
Шунча асрасайдик ўксиш ва ғамдан
Юзлар табассумдан аримасмиди...
Касод бўлармиди дори бозори.
Кўрмай докторларнинг меҳрин, озорин
Одамлар баъзан тез қаримасмиди.
Судлар эснаб-эснаб бекорчиликдан
Иш сўраб колхозга кетарди балки...
Ҳарқалай шунақароқ бўларди дейман.
Уйлардан эшитилса фақат куй, кулги.

Романлар, азизлар, ақл ўргатманг,
Ақл ўргатсангиз келади ғашим.
Гарчи чорак аср умримдан шодман,
Лекция тинглашга етган бардошим.
Сиз фақат қалбимга гапиринг дейман,
Ишқ изҳор этгандай шивирлаб секин.
Гапиринг, тунлари бедор тинглайман,
Кўзимга кўз тикиб ўргатманг лекцин.
Гапиринг, қўшиқдай сеҳрли, майин,
Токи сархуш бўлиб қолай ҳислардан.
Ҳар куйга солингу, панд берманг лекцин,
Панд бермай етакланг қутлуғ излардан.
Романлар, азизлар, ақл ўргатманг,
Ақл ўргатсангиз келади ғашим.

* * *

Шеър кайфи кун бўйи қилди бетоқат,
Дилим гижимланиб тунни кутардим.
Аёллар тақдир баъзида ғалат,
Бекалик қисмати не кундузларни
Қонунга чап бериб юлиб ўтади.
Пинҳоний кутаман сокин, жим тунни,
Офтобни кутгандай интиқ, интизор.
Олис-олислардан ташлаб тўрини
Олис-олислардан тун қанот ёзар.
Кела қол, камтарин, камсухан дўстим,
Оппоқ қоғоз узра тўк сочларингни.
Кела қол, хаёлкаш, сирдош дастгоҳим,
Ёза қол, ёза қол қулочларингни.
Қалби ўт, ўзи гунг, содда ошиғим.
Кела қол, офтобдай ҳисларим тўкай.

* * *

Нотавон кўнглим нетарди мубталоси бўлмаса,
Не қилай бу мубталоликнинг давоси бўлмаса.

Йўлларида беқадр тупроқ бўлишга розиман, !
Босиб ўтарга унинг кибру ҳавоси бўлмаса.

Узгаларга ёр ҳамиша хуштакаллуф, хушчиroy,
Не учун бу илтифотлар бир балоси бўлмаса.

Узгалар гул тутса мен наврўзни қошига қўяй,
Гарчи мен кўзга илинмас бир гадоси бўлмаса.

Тах-батах қон ғунча бағрида ҳусни ким кўрур,
Гулшан ичра зор булбулнинг навоси бўлмаса.

Шунча кенг олам Саида кўзларига тор бўлур,
Васлига ҳар дам умиду, муддаоси бўлмаса.

Баъзан ҳориб-толиб юмуш —ташвишдан
Ором истаб кўнглим тингиси келар.
Қушлар қанотига енгил илашиб
Жимжит соҳилларга кўнгиси келар.
На қўшиқ ёқади, на кулки, суҳбат,
Пашша ҳам учмаса, олсам дейман тин.
Қотиб ўтираман, босади ғафлат,
Қўлларим ортиқча туюлар секин.
Уйим ҳам кўзимга шумшук, маъносиз,
Даҳшатдан ўрнимдан тураман сапчиб.
О, меҳнат, ҳаёту шодлик дояси
Бадбахт этма ҳаргиз сен мендан қочиб.
Майли, чангалинга пийпаласанг ҳам,
Товоним қабартса тошларинг тилиб.
Ҳислар гирдобида чирпирак қилиб
Шеър ишқида дилим қиймаласанг ҳам
Майлига.

Ҳатто уйқусида хўрсинса қизим,
Дилим зирқирайди: ранжиган балки.
Димоғимни тутиб нафасига жим
Ғунча лабларидан излайман кулги.
Упиб-ўпиб уни қиламан ҳузур,
Педагогика ҳам қолар бир ёнда.
Ҳеч қандай ақлга бўйсунмас бир зўр
Қуёш парчалари кезади қонда.
Ишончимни юклаб меҳрим бўйинга,
Бахтиёр шўнғийман ҳислар қўйнига.

* * *
Дутор йиғлар эмиш ҳар пардасида
Елларга юз тутган чоғларин қўмсаб.
Баъзан севишганлар ўйиб танасин
Очган жароҳати — доғларин қўмсаб.
Бир вақт шохларини яшнатган барғлар —
Шивири торларни куйлатар эмиш.
Шундан у инсонни вафога чорлаб,
Соғинчга ўргатиб, ўйлатар эмиш.

* * *
Шохлар кўтаролмас ўзин ҳосилдан,
Тиргович бўлмаса синиб тушарди.
Айри елкасига опичиб зилдай
Мевалар бехато стилиб пишди.
Мақтов-ла ўртада кўрилди баҳам,
Қачон экилгану, қачон гул очган,
Боғбоннинг қўлидан қанча сув ичган,
Ташаккур айтилди ел, қўёшга ҳам.
Фақат ётар эди тиргович четда,
Яхшиликни тилаб, миннатни билмай,
Нолимай, ўкинмай ва малол олмай
Фақат ётар эди тиргович четда.
О, агар меҳрдан пиёла ясаб
Шеърдан май тутмоқнинг бўлса иложи,
Тирговичлар учун ичинг деб қистаб.
Тирговичлар учун деб солар эдим жар.

Бўйингдан ўргилай, кел, елкам тутай,
Токи шу бўйларинг чўкмасин асло.
Токи галстугим, олов юзлигим,
Кўксингда ҳамиша кулсин мусаффо.

* * *

*(БНР УЧРАШУВДА БОЛАЛАР МЕНГА
ПИОНЕР ГАЛСТУГИ ТАҚИБ ҚУЙДИЛАР)*

Қаёқларда эдинг, қайларда эдинг,
Бағрим, болалигим, олов кўзлигим.
Хаёллар етолмас жойлардан сени
Ўзим хаёл бўлиб кунда изладим.

Галстугим менинг, оқ, галстугим,
Қаёқларда эдинг, лола юзлигим.
Қаёқларда эдинг, ахир мен сени
Жуда ҳам соғиндим, жуда изладим.

Излаганимдандир бугун топганим,
Излаганимдандир юзларинг гулгун.
Уйларим, куйларим, вужудим билан
Излаганимданми, учрашдик бугун.
Бўйларинг бўйимдан баланд келгундас
Кўзларингда теран фикр ёлқини.
(Одамлар! Мен яна шоҳиди бўлдим
Тичиқ келажагин буюк халқимнинг.)

* * *

Ҳар нарсанинг боши ва охири бор,
Каштаи, умри ва ёки ижод.
Ҳаётга келишдаги кайф қаёқда-ю,
Ишонмайман,
Кетаётиб десалар: Мен шод.
Яна қандоқ ҳаёт, бир нафасини
Бир нафас ташлашга кўз қиймас сира.
Балки шунданмикан, баъзан сатрлар
Қалбга ўт соломмай тортгани хира.
Асаб ҳам қарийди, завқ ҳам, туйғу ҳам,
Шеър ҳам қарирми ё шонр қалбида?
Баъзан қаймоқ боғлаб, ширага тўлиб,
Бир чўққининг боши ё охири бўлиб
Шеър ҳам қарирмикан шонр қалбида?
Қариш ҳам ҳар кимга қилмайди насб,
Бу бахтдан агарда бўлсам бахтиёр,
Бўйимдан баландроқ бўйни ахтариб
Орзиқиб орқамга қарардим такрор.
Орқага ўтсаму ва бўйларини

Бир кичик кўз бўлиб томоша қилсам.
Менга кифойиди бир вақт шеърларим
Шу улуг даргоҳга, шеър даргоҳига
Кимнидир етаклаб кирганин билсам.
Бешогирд одамдай ўрним бўш бўлса,
Мендан яасалар мустаҳкам девор,
Қулашимни азоб билан кутардим.
Кўн бебахт бўлардим қоя бўлсаму,
Лекин, бўлолмасам бирон пойдевор.

Ойна ҳам йилларни кўришмай юриб
Дуч келган тенгдошинг каби айтмаскан.
Бир вақт юрагимни севгига маскан
Этган қора сочга қўнмиш булдуриқ.

Ёшлик ёди билан бахтиёр эдим,
Уни ҳам, бешафқат, кетдинг-ку олиб.
Ойна қаршисида хаёлга толиб
Одмироқ кўйлакни танлайман энди.
Нега ҳам кўриндинг,
Учрадинг нега?

Кимсасиз бу қирда қайдан бу қабр,
Нечун одамлардан олисда, танҳо.
Унсиз бу чиройни қилманг деб қадр,
Табиат ҳуснига қасддан ётар ё?

Бошига бир туп тол ташламиш соя,
Билмайман, ким эккан, ардоқлаган ким?
Барглар шивирда мунча мунг, нола,
Нечун булоқлар ҳам куйламайди, жим.

Нечун кўзларимни яшнатмас гуллар,
Қўлбимни эзадн оғир алам, юк.
Шабада ҳам мунча хунук увиллар,
Чечакда дил тортар бир истара йўқ.

Барига шу кичик бир қабр сабаб,
Офтобнинг бу жойга сочган шодлигин.
Шу қабр ўзига олгандек қамаб
Барига шу кичик бир қабр сабаб.

* * *

Жийда гулларидан ҳаво муаттар,
Табиат кучига ўқийман таҳсин.
Сочим, димоғимга яширгим келар
Шу жажжи гулларнинг тенги йўқ исин.

Шохин синдиришдан тиёлмам ўзни,
Истамасам ҳамки қилмоқни увол.
Баъзан яхши нарса яхшилигидан
Ўз умрига ўзи бўларкан завол.

* * *

Ўйқуга бош қўйди офтоб оҳиста,
Кечки шабадада тўлғонди гулзор.
Ранг, нусха кўчириб, излаб найваста,
Капалакнинг шунда тунагиси бор.

Атиргул юзида кулдиргич порлаб
Бирам яшнатибди жамолни, ҳуснин.
Гунча бир кулгига энди очган лаб,
Райҳон кокиллари уфурар исин.

Юзидан қон томган гултожихўроз,
Илғи тўқ элнинг қариссимон.
Қаддини кўз-кўзлар гулхайри танноз,
Хиналар уятчан париларсимон.

Тож кийган гулсафсар хаёлчан, кибор,
Шойигулнинг бағри ёнади лов-лов.
Ер бағирлаб ётар бир гулибеор,
Дўстларга қарашга кўнгли бермай дов.

РУҲ БИЛАН СУҲБАТ

(Поэма)

Одамлар тарқаган аллақачонлар,
Тўйхонага ҳам ҳукмин ўтказганди тун.
Учоқда кул босган чўғлар милтиллар,
Самовардан ҳамон ўрмалар тутун.
Машшоқлар ўтирган сўри ҳам бўм-бўш,
Тупроқда энг сўнгги раққоса изи.
Биров каравотда ухлайди пиш-пиш,
Биров муздек сувга чайди юзини.
Фақат уйқу келмас она кўзига,
Шодлигу хотира қалбини қамраб,
Беҳуш эргаштириб уни изидан
Ўтказмай, ётқизмай юарди судраб.
Қарашмоқчи бўлар гоҳ синглисига,
Гоҳ туриб қолади хаёлчан, сокин,
Гоҳи келган каби ҳуши, эсига,
Энтикиб атрофга қарайди секин.
Йингиб олинмаган ўртадан стол,
Ноз-неъмат беҳисоб: сомса, кабоб, **нон**.
Келин-куёв олди урмагандай қўл,

Қадаҳлар ҳам ярим турар ёнма-ён.
— Ҳеч нарса емабди, оч ётдимикан,
Уялган бечора, оҳ, бу келинлик...
Она юрагига ботди-ю, тикан,
Танига бир нарса югурди илиқ,
Шукур, ўзи тетик, яна пазанда
Суйганин оғзига тутади ҳали.
Келин ҳам ўғлидек унга арзанда,
Бир азиз меҳмондек кутади ҳали.
Қўшалоқ каптардек ақил ва иноқ
Шу уйга файз бериб яшасалар, бас.
Шу орзу, овунчада умри ўтди тоқ,
Таянч, далда бўлди шу эзгу ҳавас.
Набиралар қуритса кошки тинкасин,
Қувноқ шовқинларни ҳовлини тутса.
Бағрига босиб, гоҳ тутиб елкасин,
Қолган умри кошки шунақа ўтса.
Ширин хаёлларга тўлган кўзлари,
Сўлланган гулларга тушди-ю, тинди.
Олиб келишганди бир тўда қизлар,
Гулдонга сув қуймай солибди кимдир.
Авайлаб, сўхиста сув пуркди она,
Силади тирилган майин япроғин.
Ранглар жилоланиб, товланиб яна
Нечун янгилади онанинг доғин.
Гулдаста қўлида маънос ва сокин,
Аста кириб келди жимжит уйига.
Тўрдаги суратнинг ёнига секин —

Қўйди-ю, шўнғиди яна ўйига.

— Сарупо киймадинг қайната бўлиб,
Ҳеч йўқса гуллардан бўлгин баҳраманд,
Одам келди бугун ҳовлинга тўлиб,
Фарзандинг ёнига қўшилди фарзанд...
Шодлик, ўқинчданми кўз ёшлар оқди,
Она қалби сўзсиз чекарди фиғон.
Хира кўзлар билан яна суратга боқди,
У ҳамон ўшандай, сукутда ҳамон.
— Суратда ҳали ҳам ўша-ўшасан,
Ҳамон кўзаларингда ёшлик, кулки, нур.
Ҳали ҳам ўшандай чиройли, ёшсан,
Ҳали ҳам ўшандай забардаст, мағрур.
Боқининг ҳали ҳам ўшандай илиқ,
Дилингда нелар бор айтмайсан фақат.
Қатра кўз ёшимга туrolмасдинг тек,
Нега индамайсан, оҳ, сурат, сурат!
Бир нафас тилга кир, майли, бир секунд.
Дарё бўлиб оққан ёшларим ҳаққи.
Кўйингда минг тошга урилса ҳамки,
Минг тошдан қаттиқроқ бошларим ҳаққи.
Бир нафас тилга кир, майли, бир секунд,
Ҳаётни яратган табиат наҳот
Бир дамни аяса, номардлик қилса.
Тан олмайман унда ой, қуёшини,
Нималар деяпман, билмайман, ҳайҳот!
Сени излайвериб ҳолдан тойдим мен,
Сени излайвериб қариб қолдим мен.

Поездлардан ўтиб, еллардан ўзим,
Аммо висолинга етолмадим мен.
Ҳаёлим излашдан, кўнглим бўзлашдан,
Сени ахтаришдан сира толмадим.
Дарёларни кечиб, тоғлардан ошдим,
Куйган бугдойзорлар, боғлар қолмади.
Охири оқ қайин остида танҳо —
Турган қабр узра аста чўкдим тиз.
Бу сен бўлмасанг ҳам тақдиринг бир, о,
Балки бу ёшгина йигитдир, эсиз!
Муздек тупроғингни минг марта қучдим,
Муздек яноғингни ўпдим неча бор.
Дарё бўлиб оқдим, қуш бўлиб учдим,
Ҳузурингга чопдим такрор ва такрор.
Қишда курагани бордим қорларни,
Ёзда сув сепгани ошиқдим ҳар вақт.
Баҳор офтобига чирмашиб донм,
Гоҳи гул ўтқаздим, гоҳида дарахт.
Бир нафас қўймадим мен сени ёлғиз,
Бир дам танҳоликка ташлаганим йўқ.
Сенсиз йиғламадим, кулмадим сенсиз.
Сенсиз кўнглимни ҳам хушлаганим йўқ,
Сени йиқитган ўқ менинг танамда
Бутун жароҳати билан турибди шундоқ,
Жонингга жонимни улаб минг ўлдим.
Азизим, оқарган сочларимга боқ.
Гапир, гапирсанг-чи, бир сўз лоғал,
Юзимни куйдирган ёшларим ҳаққи,

Кўйингда минг тошга урилса ҳамки
Тошлардан қаттиқроқ бошларим ҳаққи,
Гапир, гапирсанг-чи, бир сўз лоақал...
Сийрак киприклар жипслашди бир дам,
Энтикиб, хўрсиниб кўз ёшин ютди.
Унсиз тилга кирди сураат ҳам бирдан,
Она қулоқ бўлиб ўзин унутди.

СУРАТ

Йиғлама, азизим, йиғлама фақат,
Кўз ёшингни кўрсам дилим куяди.
Йиғласанг ҳали ҳам қилмасман тоқат,
Утмас ишчоқ билан кимдир сўяди.
Тўлғанаман, аммо ста олмайман,
Кўз ёшингни эркама арта олмайман,
Йиғлама, азизим, йиғлама фақат,
Кўз ёшингга сира қилмасман тоқат.
Табиатдан сира-сира нолима,
Унинг ўзи кутар ивсондан эҳсон,
Яхшироқ назар сол кўнгли, ҳолига.
Минг хил ташвиши бор бошида, билсанг,
Осмонида қанча йўлдош учяпти,
Баъзиси кўтариб дўзахдек даҳшат.
Сувлари остида атом кўчяпти,
Унинг юрагида армони қат-қат,
Сен ундан нолима, йиғлама фақат.

ОНА

Кўй, буни эслатма, эслатма сира,
Уғлимнинг бахтидан юрай хотиржам.
Кўнглим ойнасини айлама хира,
Бироқ тинч эмасман, нотинчман, ажаб...
Сен бошқа дамларни эслат, азизим,
Бирга юганимиз хушвақт онларни,
Эсингдами баҳор, боғимиз бизнинг,
Тўйимизга келган қадрдонлар-чи?
Шунча йил ўтибди нафасдай, сувдай.

СУРАТ

Бир зарб-ла ёзилган дostonдай ширин.

ОНА

Йигит эдинг ўшанда худди суқсурдай.

СУРАТ

Сен ҳам гўзал эдинг мисоли Ширин,
Кўнглимни яшнатган бир чечак эдинг.

ОНА

На уйқуга тўйган ва на кулуга,
Кўрса кўз куйгундек келинчак эдим.

Ҳа, бунн билардим, қисматдан ўзга
 Кимни ҳам бўғардим ўша дамларда.
 Фашист олис эди қўлу кўзимдан,
 Гажиб ташлай десам бу аламларга,
 Туғиб, қотил боққан оналарни гоҳ,
 Хаёдан тик қўйиб қилар эдим суд.
 Шунда онанг тушиб ёдимга ногоҳ
 Дунёда ўзимни сезардим масъуд
 Уйга сизмай қолдим, бир ўқ яасам,
 Битта қўлқоп тиксам, ҳарна-ку дедим.
 Ҳамма шундай дерди энди эсласам,
 Мен ҳам ўшаларнинг биттаси эдим.
 Оҳ, бизнинг одамлар, дилкаш одамлар,
 Ҳеч қачон танҳолик сездирмадилар.
 Жигар бўлишди.ю, энг оғир дамлар,
 Бағридан бир нафас бездирмадилар.
 Кулким, йиғимни ҳам бирга бўлишди.
 Улар кўмагида жойландим ишга.
 Улар кўмагида ақлим тўлишди,
 Олисдан ўт очдим ёвга, урушга,
 Кўпчилик аёллар эдик заводда,
 Бирам аёлларки, қошлари қундуз.
 Меҳнатдан ўзгани билишмас, содда.
 Тунни тун дейишмас, кундузни кундуз.
 Биттаси йиғласа, бари эгар бош,
 Бирининг шодлиги барчага татир.

Ишқ тўла қалбларда ғазаб ва оташ,
 Бир жон қилиб қўйган уларни тақдир.
 Ўғлинг ўсар эди «да-дада, да-дада», деб.
 Талпиниб қолганда суратингга гоҳ
 Мен эса ўкинчдан ич-этимни еб,
 Хўрсиниб кўксингга босардим, эвоҳ!
 Энтикиб ўпардим сочи, юзидан,
 Бағрин тўлатмоқчи қилардим хаёл.
 Барибир қоларди гўдак кўзида
 Бир кўнгли яримлик, бир мунгли савол.
 Йўқ, сен билмайсан, бу мурғак, ожиз —
 Дилга жавоб излаб бўлмагансан лол.
 Жигарим оташга теғарди жиз-жиз,
 Сочларим оқарган шунда эҳтимол.

СУРАТ

Бу кўзлар ҳасратин, оҳ, мендан сўра,
 Суягимдан ҳамон чиқиб кетар дуд.
 Жазавага тушиб руҳим югурар,
 Қотган тилларим ҳам қилолмас сукот.
 Етимлик нима гап, шу мурғак жонлар —
 Кўксига беаёв отишган-ку ўқ.
 (Жонингдан айланай, оҳ, болажонлар,
 Унутиб бўларми у кунларни? Йўқ!)
 Ўзига ниқталган тўппончани ҳам
 Ўйинчоқ деб билган митти қўлчалар —
 Шалпайиб тушганда қандайин алам,

Айт-чи, бу аламлар қандай ўлчанар.
Мурда кўкрагини бепарво сўриб.
Инграган гўдакни кўрганмисан ҳеч?!

О Н А

Бас, бўлди, раҳм қил ҳолимни кўриб,
Хатто тинглашга ҳам етмайди кучим.

СУРАТ

Ўзинг гап бошладинг, энди қулоқ сол,
Ҳали туғнамаган набиранг учун
У кунни унутма, доим эсга ол.
Қалбингда ҳамма вақт сақлагин ўчин.
Хаққонг йўк бепарво бўлишга бир дам
Ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Тингла, қулоқ бер.
Овоз келяптими олисдан, ердан?

О Н А

Сезяпман, наҳотки, тилга кирди ер?!

СУРАТ

Бу бизмиз, азизим, қўл ушлашиб бот
Чирмашиб ётибмиз она тупроққа.

О Н А

Вой-бу, шунча кўпмисиз наҳот,
Шовқини эшитяпман, яқин-йироқдан.

СУРАТ

Тириклардан кўра балки кўпроқмиз,
Тириклардан кўра ҳам иноқроқмиз.
Халқининг бахти деб, сургунда юриб,
Буюк революцияни тайёрлаб кунда,
Эрининг изидан қувғинда юриб —
Ҳормаган ажойиб аёллар шунда.
Ленин шаҳарининг чўкмаслиги-чун
Кўксин қалқон қилган йигит, чоллар ҳам.
Ҳиссиз ваҳшийларнинг ўқига учиб
Бевақт хазон бўлган нав-ниқоллар ҳам,
Партизан яширган она-ю ўғил
Хатто ўзимизнинг мард Остонақул,
Фашистни титратган Раҳимовгача,
Тўйчи Эрийгитов, Ҳақимовгача —
Ҳаммамиз шу ерда, ўқ томир бўлиб
Ерчи елқемизда тутиб ётибмиз.
Тўлғаниб, ғазабга, ташвишга тўлиб
Вьетнам устида бомба, ўқларнинг
Тезроқ тинишини кутиб ётибмиз.
Дўстлар қабримизга қўяётганда,
Тинч ётнинг, дейишган бошларин эгиб,

Ерда шунча оғир гавго бўлаётганда
Бажармоқ мумкинми, улар ўғитин.
Жуда ҳам нотинчмиз, жуда нотинчмиз,
Қандай ором олай ер кўришасида,
Сув, осмон, авлодим турса дучма-дуч
Ҳаёту ўлимнинг қоқ ўртасида.
Урмонни ёқмоқ-чун кифоя гугурт,
Атомни ушлаган ваҳший қўллар бор.

ОНА

Барибир у қўллар жуда-жуда мўрт,
Уни жиловлашга қодир диллар бор.

СУРАТ

Итни қопмайди, деб бўлмас, азизим,
Тушларингга кириб, сергак бўл, дейман.
Одамлар! Доғ суртманг ақл юзига,
Дунёнинг умрига тиргак бўлинглар.
Қачон уруш оти ўчса оламдан
Она тупроқ ичра узатиб оёқ,
Хотиржам бўларкан авлод, боламдан,
Хаёл — хотирангдан кетаман йироқ.

ОНА

Хатто ит урушса зирқирар қалбим,
Одам одам пайин қирқмоқ бўлса-чи?

Сўзсиз қичқираман: нега туғилдим,
Қулоқларим батанг бўлиб қолса-чи!
Ўртада бўлсин деб қадр ҳам иззат
Айрилиқ ва ўлим яралганми ё?
Шунда ҳам тантлиқ қилиб табиат,
Буюк бир ақлни берган-ку, аммо.
Шу ақл тантана қилар, азизим,
Тантана қилади шафқат ва виждон.
Куни кечагина Тошкентимизда
Тилу дил топишди Ҳинду Покистон.

СУРАТ

Бизларни кўрсанглар, жон кириб кетди.

ОНА

Тошкентнинг мусаффо, эркин ҳавоси,
Евуз ниятларни чил-парчини етди.
Икки халқ эришди муддаосига,
Азиз пойтахтимга тикилди кўзлар,
Қўплари хурсанду, кўпи аламда.
Дунё эфирида Тошкент сўзлади,
Ғурур эркалади дилу танамни.
Тинч ухла, бўлмагин сира безовта,
Сизлар бош қўйган бу қутлуғ тупроқни
Хўрласак ва ёки берсак бировга
Бўлганимиз яхши ўзимиз ҳам хоқ.

Уликлар кучоқлаб ётса-ю, маҳкам,
Нахотки, тириклар туради лоқайд?
Унақа тириклик нимага малҳам,
Унақа тириклик кимга керак, айт!
Оналар номидан сўзлаяпман мен,
Аса қудратига ким келтирар шак.
Дунёни сўраган подшоҳлар ҳам
Бирининг гўдаси, бирига ошиқ
Ингирманчи асрнинг голиб тугида
Қялбимиз қони бор, буюклиги бор.
Ойни кафтга олган фан ютуғида
Биз сизлаган бошининг тиниқлиги бор,
Ҳаст ырағмоққа ыралганмиз биз,
Яратиб топташдан мушкул ҳамниша.
Шундан билса бўлур қудратимизни
Масъуламиз оламнинг ҳамма ичига.
Фарзанд нафасидек ширин нарзани
Яралгандан бери билмайди олам.
Мана, димоғимда ҳамон нафаси,
Ҳатто куёв булиб қолса ҳам болам.

СУРАТ

Қайнава бўлдим де?

ОНА

Шундоқ, даласи.

70

Келинимни кўрсанг қилгундай кўз-кўз.

СУРАТ

Сочлари узуми? Қанақа эси?

ОНА

Ҳаммаси жойида, кам сухан, кам сўз,

СУРАТ

Ўғлим-чи. Қадрингга етадими у?

ОНА

Албатта. Бўй-басти қуйгандай ўзинг.

СУРАТ

Қара, тонг 'отяпти, бермадим уйқу,
Чарчадинг чамамда, қизарган кўзинг.

ОНА

Сира ундай дема, тирик бўлсанг ҳам,
Барибир шу кеча ухлолмас эдик.

71

СУРАТ

Еруғ тушиб қолди, ҳовлига қара,
Ҳали ҳам кеч эмас, мизғиб ол жиндак.

Мусича ку-кулаб, булбул сайради,
Ойнадан нур тушди она юзига.
Нурга ўралгандай яшнаб, ярқираб,
Келини жилмайиб турар кўзида.
Ойи, деб илк марта чақирар уни.
Чойга таклиф қилар эъвозлаб балки,
Лекин, она қалбини, шу бедор тунни,
Шу кунги суҳбатни у билармикан?..

1963 — 66 йиллар.

МУНДАРИЖА

«Баъзан табиатнинг сеҳри-ла оқиб»	3
Қалам	4
«Фикр чарчатади баъзида, аммо»	5
«Дарахтлар гуллабди майдан яширини»	6
«Сайр қилсангиз бўлайин гулзор»	7
«Арчазор ёнида бир туп оқ қайини»	8
«Кўп осуда эди бу олам бир вақт»	9
«Бўйинга ортилган тошни»	11
Денгиз бўйида	12
«Йиллар, ҳатто сочдан рангини ўчирди»	13
«Чумоли уясин бузган болага»	14
«Билмайман, ҳар кунги кекса бу дунё»	15
«Неча йиллардирки яшадим сенсиз»	16
«Кўзларига сингиб кетар вужудим»	17
«Ердан нон ушоғин олганим кўриб»	18
Йўллар	19
Қизимга	23
«Дилга яқин, аммо кўздан узоқ ёр»	24
Таъзим қилганим келарди унга	25

«Гуллар юзида ханда»	26
Тупроқ дейдики	27
Ўғирланган вақт	29
«Йўқламаган ҳар кунинг»	31
Куз	32
«Чўли Ироқ»	33
Қўшиқ	35
Ишонч	36
Сўнги йўл	37
«Яланғоч новдалар мудрайди карахт»	39
«Баъзан рўзгордаги бирон буюмни»	40
«Романлар, азизлар»	41
«Шеър кайфи кун бўйи қилди бетоқат»	42
«Нотавон кўнглим нетарди»	43
«Баъзан ҳориб-толиб юмуш ташвишдан»	44
«Ҳатто уйқусида хўрсинса қизим»	45
«Дутор йиғлар эмиш»	46
«Шохлар кўтаролмас ўзини ҳосилдан»	47
«Қасқларда эдинг»	48
«Ҳар нарсанинг боши ва охири бор»	50
«Ойна ҳам йилларни»	52
«Кимсасиз бу қирда»	53
«Йийда гулларида ҳаво муаттар»	54
«Уйқуга бош қўйди офтоб оҳиста»	55
Руҳ билан суҳбат (Поэма)	56

Ўз2
З—87

Зуннунова Саида

Бир йил ўйлари. Шеърлар ва поэма. Т. Ғафур
Ғулум номидаги бадний адабиёт нашриёти, 1967.
76 бет. Тиражи 10000.

Зуннунова С. Раздумья одного года. Стихи и
поэма.

Ўз2

На узбекском языке

САИДА ЗУННУНОВА

РАЗДУМЬЯ ОДНОГО ГОДА

Стихи и поэма

Редактор *Тўлқин*

Рисом *Б. Жуков*

Расмлар редактори *Э. Валиев*

Техн. редактор *А. Назиров*

Корректор *М. Абдушукурова*

Босмохонага берилди 30/VI-66 й. Босишга рухсат этилди 6/II-67 й. Формати 60×90^{1/32}. Босма л. 2,375. Шартли б. л. 2,375. Нашр. л. 1,64. Тиражи 10 000. Р 07062. Гафур Гулом номидаги бадий адабиёт нашриёти. Тошкент. Навоии кўчаси, 30. Шартнома 131—66.

Ўзбекистан ССР Министрлар Совети Матбуот Давлат комитетининг 3- босмохонасида тайёрланган матрицадан 2- қоғозга 7- босмохонасида босилди. Тошкент. Хоразм кўчаси, 9. 1967. Заказ № 1640. Баҳоси 20 т.